

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО, ЕКОНОМІЧНОГО
Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

Переплата:
в ЧСР — річно
Кч: 12, за кор-
доном річно
Кч: 18.

ВИХОДИТЬ 15. КОЖНОГО МІСЯЦЯ

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

РЕДАКЦІЯ-АДМІНІСТРАЦІЯ ПРАНА XVI. НА PLANI с. 2056.

Рік 1.

15. грудня 1933.

Число 1.

Від редакції.

Міжнародні політичні події та жахливий голод на Україні, що викликаний хижацкою політикою там Червоної Москви, знова висунули на арену світового політичного життя українську справу. Усе частіше на сторінках чужої преси згадується Україна в зв'язку з ріжного роду політичними комбінаціями й орієнтаціями.

„Українська Справа“ ставить своїм головним завданням допомогти українцеві, який ці-

кавиться політичним життям та долею своєї Батьківщини, розібратися в усіх цих проявах світової політики та виявити їх, добрий чи злий, вплив на нашу українську справу. Наряду з тим „Українська Справа“ буде подавати відомості про політичне, економічне й культурне життя на наших українських землях та на еміграції й освітлювати об'єктивно національну працю наших поодиноких політичних і громадських організацій.

Політичний огляд.

Ніколи після світової війни 1914—18 р. р. міжнародне політичне положіння не було так напруженим і загрозливим, як є сьогодні.

Небезпеку нової європейської, а може й світової війни, не можуть вже заховати навіть європейські міністри й дипломати і примушені винести її на світло, щоб приправити свої нації до того, що може незабаром статися. Ніколи ще з часів світової війни не уділялося стільки уваги арміям, як тепер, навіть з боку тих, хто ще вчора гоносився своїм „пацифізмом“. Яка ж причина цього?

Причиною є той факт, що до сьогодні світова війна фактично ще не скінчена. Не скінчена бо в ній однаково багато стратили оби-два табори, але не один з них не був дійсно переможеним, розбитим на полі бою, як це бувало раніш у війнах... Сучасні війни вже не ведуться одними регулярними арміями, а цілим народом, який може бути переможеним морально (нервово), але не може бути розбитим, знищеним фізично, як це бувало зі старим „постійним“ військом.

У Світовій війні заломилася спочатку мораль „глиняного колоса“ — царської Росії, а пізніше і держав т. зв. Центрального Бльоку: Австрії, Болгарії, й Німеччини. Революції в тих країнах і були проявами цієї катастрофи. Романо-англо-сакська „мораль“ (нерви) виграла війну, але „морально“ переможені народи не були знищені; їх „моральна хвороба“ не була вічною; час мусів їївилікувати йвилікував.

Війна формально закінчилася; були підписані мирові договори, але... не закінчилася боротьба народів — вона лише прийняла інші форми: замість генералів і вояків її повели міністри, дипломати, журналісти і т. д.; місцем

бою замість окопов стали зелені столи різних міжнародних конференцій та кабінети міністрів. Цілий післявоєнний період — це лише перерва бою, під час котрої вороги лікують свої моральні (та й економічні) рани й готуються до відновлення збройної боротьби. І зараз ми бачимо перед собою формування нових ворожих таборів; нові фронти ще не виявлені; шукаються нові політичні комбінації, нові союзники, нові методи й озброєння боротьби. Старий „єдиний фронт“ Центрального Бльоку є раабитий: небовздатні Австрія, Болгарія, інертна Турція, що знайшла нових друзів... Але й фронт переможців вже не є одноцільним: непевна, наколи не ворожа, Італія, нерішуча Англія; правда, повстали внаслідок світової війни нові держави: Польща, Чехословаччина, усилилася Румунія — і наколиб долю війни рішали числа, то перевага рішучо булаб на боці держав б. Центрального Бльоку. Франц. генерал de Cugnac підраховує в журналі La France Militaire сили можливих ворогів і приходить до висновку, що проти 74 мільйонів населення „центральных держав“ (Німеччина й Мадярщина) є 120 мільйонів „французького бльоку“ (Франція, Бельгія, Польща, „Мала догода“)... Але, по перших ми знаємо, що у сучасній війні велику ролю відіграють мораль і техніка — і та й друга в „центральных бльоці“ не можуть оцінюватися низько. По других — поза обома таборами стоять сили, позиція котрих в випадку нового збройного конфлікту ще невідома — а то: Англія, Італія і ССРСР... І ось оба табори спромогаються всіма засобами притягнути їх на свій бік.

Цією обставиною, наряду з бажанням помогти своїй промисловій кризі „завоюванням ринків ССРСР“, і пояснюється компанія юридич-

ного визнання ССРС ріжними державами. Наскільки помилкові їх розрахунки тут говорити не будемо... Ця непевність, на чім боці стануть в випадку нової війни ці, досі нейтральні держави, і є одною із головних причин того, що до сьогодні ще до війни не дійшло. Сучасна війна коштує занадто багато націям і державам, щоб на неї могли рішитися без переконання в своїй перемозі навіть самі налкі голови „державних“ мужів.

Скрахування конференції по роззброєнню, вихід Німеччини з Союзу народів, невдача „пакту 4.“ — усе це привело европ. держави до спроби, може останньої; „зговоритися поміж 4. очей“ — тобто до перетрактацій поміж окремими державами.

Невідомо — хто подав ініціативу, рівно ж як і деталі переговорів, але й з того, що дісталось до преси, можна зрозуміти мету й „технику“ цих перетрактацій. Перед в них веде Німеччина. Її канцлер Хітлер відклав поки що свій програм „всенімецької соборности і на сьогодні перейшов до „реальної політики“, „висунув наступний“ програм мінімум: рівноправність в озброєнню, повернення без плебісциту Німеччині Саарського району і вирішення питання т. зв. „польського коридору“.

Перетрактації німців з Францією поки що обмежились розмовами з канцлером Хітлером французького посла в Берліні; переговори з Польщею були більш поважні і, як можна судити по відомостях преси, німцями був зроблений польському урядові цілий ряд „конкретних пропозицій“, але, судячи по тону польської преси, ці пропозиції і сама „щирість“ німців не зустрінули співчуття та довіря Варшави.

Тут то й виринуло на поверх міжнародної політики українське питання, а саме: по словах преси німці запропанували Польщі ліквідацію польсько-німецького спору із за Поморря за рахунок... України. Є декілька версій цієї пропозиції але всі вони зводяться до того, що „шляхами польсько-німецького воєнного співробітництва“ Україна буде відірвана від ССРС, Польща дістане доступ до Чорного моря, а за то зречеться на користь Німеччини свого приступу до Балтійського. В де котрих органах преси вказувалось, що німці мали на увазі притягнути до цієї комбінації і Японію. Доводиться сумніватися, щоб дійшло до згоди поміж Варшавою і Берліном, але вся ця історія показує дійсні відношення „українофільського Берліна“ до української справи. Ще більше це німецьке „українофільство“ підкреслює надзвичайне цікаве інтервю співробітника рос. емігр. військового журналу „Часовой“ (ч. 110—111, від X. 33) з „одною із найвидатніших осіб в нім. нац.-соціалістичнім русі“ (чи не п. Розенбергом — пр. ред.). І ось що каже цей „найвидатніший хітлеровець“. (Наводимо, після „Діла“, лише ті місця інтервю, які торкаються безпосередне України.): „Я певний у тому, що вже недалеко той час, коли там (в ССРС)

вибухне... На мій погляд, неминучим є на перший час, відлучення від центру низки окраїн... На Україні утвориться якась влада... німці чудово розуміють, що дробити Росію назавжди — річ безглузда та проти-природна, з цього вийде лише кофузія“... Далі „найвидатніший“ хітлеровець каже, що во ім'я „боротьби зі советами“ оправдуються усякі засоби в тім і „підтримка укр. сепаратистів“. „У Росії, каже він далі, Німеччина бажалаб видіти приятеля... для відбування Росії потрібна буде чужа ініціатива. Цю ініціативу німці хотіли би взяти в свої руки“. Ось який замаскований плян „колонізації України“ має Берлін. Що всі ці перетрактації й розмови не є пустим звуком можна бачити з того, що відомий лорд Ротемере в своїй пресі почав компанію „за приділення“ частини України німцям і частини Польщі за зречення від Поморря.

Таким чином бачимо, що сьогоднішня міжнародна політика прямує до розв'язання міждержавних європейських конфліктів за рахунок слабких, малих і недержавних націй. Останній виступ італійської Великої фашистівської Ради проти Союзу народів та „малих держав“ є одним із проявів цього нового напрямку світової сучасної політики.

Які висновки з цього можемо зробити ми, українці? Ті, що доті, доки ми не є державною нацією, ми не будемо ніколи суб'єктом, але завжди лише об'єктом світової політики. З нами на арені міжнародної політики будуть рахуватися лише тоді, коли ми будемо вже державною силою (Сильна Укр. Держава) або коли чужі держави побачать, що є близькі перспективи на повстання такової (але не ворожої ім!). Там, на Великій Україні, де при сучасних політичних умовах є одинока можливість повстання Української Державности, йде великий і тяжкий бій наших братів з Червоною Москвою. Відсіть ми не маємо можности допомогти їм в цьому бою, але маємо знова ті можливости, яких вони не мають — а то пропаганда української справи серед чужинців і здобуття поки що моральної підтримки справі української визвольної боротьби в чужих державах. Але для того ми, українці, мусимо перш за все покинути нашу партійню гризню, боротися з „отаманівю“ провідників наших окремих політичних груп і створити єдиний національний український фронт для боротьби за Українську Державність. Початок такого об'єднання бачимо ми в ініціативі Всеукраїнського Національного Конгресу, який мусить об'єднати бодай на ґрунті громадським економічним та культурним усі „живі“ українські організації та створити єдиний осередок пропаганди української справи за кордоном.

Інж. Л. Костарів.

Дипломатичні перемоги СРСР.

Політичне життя в СРСР, коли можна взагалі говорити про якесь політичне життя в деспотії „червоних фараонів“, знаходиться останній час під знаком святкування „дипломатичних перемог“ радянського уряду.

„Дипломатичні перемоги“ тобто заключення „товарищем Лівіновим“ пактів про ненапад з цілим рядом зах. європ. держав — а, особливо, юридичне визнання Рядянщини Сп. Штатами П. А. піднесли настрій диктаторів Червоного Кремля, який було сильно підупав під загрозою японської небезпеки на Дальнім Сході, в наслідок краху „пятілеток“ і „колективізацій“, фінансово-господарського банкрутства Москви і т. д.

Всі ці вижебрані Московію „пакти“ й „визнання“ широко рекламуються урядом і видаються за „величезні успіхи рад. дипломатії“, за „наслідки страху перед СССР буржуазно-капіталістичних урядів“, за „свідчення сили й міжнародного значіння СССР“...

Які ж дійсні позитивні наслідки „дипломатичних перемог“ Москви? Так — „червоним дипломатам“ вдалося підписати ряд договорів „про ненапад і приязнь“ з декотрими державами і тим ніби то забезпечити свої західні кордони на випадок війни з Японією. Але... по перших, історія світової війни і післявоєнних років указує нам яку малу ціну, „підписаного паперу“, мають всі гарантійні, навіть, союзні договори (візьмемо хоч би „зраду“ Італії центральному союзу в світовій війні). По других, і головних, небезпека на випадок війни на Д. С. є не стільки на зовні, як в самій СРСР — а то нею є: брак продуктів для постачання армії, повний розвал рад. транспорту і, головне, ненависть

майже цілого населення (на 160 мільйонів населення лише 1,600 тис. комуністів!) до червоних диктаторів. Цієї небезпеки не можна побороти жадними дипломатичними пактами, жадною збройною силою, бо в випадку мобілізації доведеться дати до рук населення зброю; єдиним наслідком цієї внутрішньої хвороби комун. режиму може бути смерть, тобто падіння сталінського комун. самодержав'я. І коли воно буде в агонії — чи не придуть його „добивати“ ті, хто вчора підписав з ним „приятельські пакти про ненапад“.

Другою метою пляну радянської дипломатії при підписанню договорів з різними державами було знайти нові кредити (бо старі кредитори Берлін — Лондон не лише не дають вже в борг, але й вимагають уплати по старих векселях) і тим не лише підправити свою банкрутуючу господарку, але й посилити своє озброєння.

І цей плян Москви провалився, Спол. Штати й інші держави визнали СРСР і підписали з нею різні пакти, але кредитів в тім розмірі, який хотіли мати совіти не дали. Мало того — Москві довелося взяти на себе зобов'язання заплатити старі „царські борги“ та зробити ряд уступок принципового змісту, о котрих вони навіть не хочуть призиватися в своїй пресі. Підписання торговельних договорів Москви з іншими також не дуже посовується наперед; з Францією не домовилися, підпис договору з Англією обумовлена уплатою ними 12 мільйонів фунт. стерлінгів „Лена-Гольдфільдс“... Коли взяти все це під увагу то можна бачити, що наслідки „дипломатичних перемог“ московської влади рівні нулю.

Інж. Р.

„Перемога українських большевиків“.

Під таким заголовком приносять московські „Ізвестія“ велику передовку а нагоди прогнукраїнських резаючої пленума ЦКП(б)У...

Задовго перед пленумом московський центр виявляв за організацію цієї „перемоги“ і послав на Україну „десять тисяч перенісених, витриманих, відданих справі соціалізму товаришів“ — зрозуміло жидів, москалів, поляків і т. д. Ці „десять тисяч“ обсадили „командні“, партійні й урядові місця і почали розправлятися в „націоналістичними ухилами укр. комуністів“. Наслідки цієї розправи подав в своїм докладі ЦК „командарм“ цих „ударників т. Косьор. Ось що відкрив він на Україні: „До партії приєдналося з метою завоювати її багато чужих дрібнобуржуазних і буржуазних елементів“... „Після розгрому шумкестів вони повели проти нас боротьбу новою тактикою і повлізли в наші уряди, підприємства і навіть партійні організації“... „Ми не помітили переродження Скрипника, а він був центром притягнення для всіх цих елементів і свого роду шитом для них“... В початку цього року була відкрита ГПУ нова національна організація, якою керував із закордону Кононалець“... „Після приходу до влади Гітлера на Україну був УВО перекинутий б. отаман січ. стрільців Бухшонаний, який перед тим бачився в Берліні а „увистами“ Сушко і Ярим, котрі передали йому відомості про підготовляемий Хітлером-Розенбергом „Хрестоносний похід“ проти СРСР“... Тут Косьор наводить довгий список держав, що організовані Німеччиною для

того походу і приводить дані о „співпраці Конональця з есерами“ і інші подібні відомості, які не дуже то добро рекомендують здібності агентів закордонного шпигунства ГПУ. Наслідком цього косьорівського відкриття була „рішуча чистка“ цілого українського урядового й партійного апаратів. Преса приносить відомості про те, що коло 25% українців комуністів виключено з партії, тисячі українців дісталося до в'язниць і таборів ГПУ, тисячі звільнені зі своїх посад, сотки предстануть перед больш. судом... Одним словом „повна перемога українських большевиків“ над українцями. Поможуть Москві всі ті „перемоги“? Думаємо, що ні. Справа не в „ухілістах, не в „агентах Конональця“ та „шпиках закордонних конгр-розвідок. Всі ці „шкідливі“ для ком. Москви елементи при тій системі шпигунства й терору, яка панує вараз на Україні, не моглиб роками весті свої праці там, наколи б не підтримувало й не хонало їх українське населення. „Перемога“ косьорівських ударників — пірона перемога.

В однім не помиляється т. Косьор — „українська небезпека“, а то небезпека укр. національно-селянської революції в кожному дню вусилюється і та „небезпека“ є смертельною для Москви. Сталіних, Косьорів і Постішених вона змете без усяких „чужих“ інтервенцій“, байки про котрі валишаться лише демагогічною зброєю т. Косьори, яким він хоче обдурити українських селян і робітників. Не повірять, т. Косьор, вже вони вам, як повірили в 1918 році!

Хроніка.

С. Р. С. Р.

□ „Колгоспам і єдиноличникам „Татарські, Башкирської й Кримської рад. республик, які повністю виконали пляни „хлібоготовки“, дається право вільного продажу залишишогося у них хліба. (Гасе) Україна натурально права вільної торгівлі не має, тай торгувати немає чим.

□ Як підкреслюють укр. і рос. часописи, рад. комісар закорд. справ Лігвінов повертаючи з Риму проїхав через Берлін і Варшаву, але ухилився від зустріч і розмов з представниками німецького й польського урядів.

□ „Фоссише Цейтунг“ наводять статистичні дані а яких бачимо, що досі Німеччина більше від усіх інших держав довозить до СРСР товарів.

□ Рад. преса обговорює недавню зустріч Лігвінова з Мусоліні й гонорить про можливість нового зближення за посередництвом Мусоліні СРСР з Німеччиною. Такий оф. часопис німецького мініст. закорд. справ „Політ. унд диплом. корреспонденц“ пише, що „бажання Мусоліні ввести СРСР до міжнародної родини цилком відповідають завданням німецької політики“, і підкреслює, що основа німецько-радянських взаємовідносин, міцніша й ширша від пакту про ненапад, абереглася досі“.

□ Підтверджуються відомости „Таймса“ про відкриття в СРСР кольсальної терористичної протибольш. організації, яка з мин. ліга почала проявляти свою діяльність. Нею були організовані вибухи в цілім ряді рад. будов, військ. складах і т. д. Заарештовано більше 8 тисяч, в тім коло 1000 старшин і вояків червоної армії.

□ „Последнія Новости“ пишуть, ві слін осіб, які тільки що приїхали з СРСР, що „рад. влада з метою припинення чуток про голод і хвороби в СРСР забороняла рад. лікарям ставити діагноту плямистого тифу, епидемія котрого зараз поширена по всі території Рад. союзу. Хорих реєструють, як маючих хворобу число 32“.

Радянська Україна.

□ Московські „Ізвестія“ пишуть, що „Харк. Інститут Шенченковознавства був головною цитаделю і агитцентром укр. націоналістів: есерів, петлюровських хорунжих, церковних старостів, кулаків“. Тепер переведена „чистка“ й по словах „Пранди“ „Інститут зараз пригладує фортецію, а якої тільки що вибили ворога...“

□ Польські часописи передають в Москві, що „український рух дальше непокоїть Москву“ і подають реферат Косьори (ген. секр. КП(б)У) про те що большевики рішили „прочистити“ і польську меншину на Україні бо мають відомости про великої заговор проти СРСР, який в опертій на півміліону тамошніх поляків.

□ По відомостях „Діла“ у найвисшій суді в Харкові відбудеться неабаром ціла серія процесів проти осіб, підозарлих в „націонал. ухилах, конгр.-револ. пропаганді, бажанню відірвати Україну від СРСР шляхом ... поширення і відповідної інтерпретації творів Т. Шевченка, які тепер рішили видати „у чисто комуністичній редакції“.

□ „Діло“ пише, що в зняжку в поліпшенням польсько-радянских взаємовідносин, в радянській пресі стали вживати тепер для Сх. Галичини назву Малопольща замість Зах. Україна, яку вживали раніш.

□ „Діло“ з нагоди 15-ліття Укр. Академії наук пише що лихоліття, яке переживає тепер Академія і вказує на підупадок її наукової діяльності в наслідок постійних „чисток“ і підпорядкування науки директивам большевицької влады.

□ Англійська преса подає на підстані звідомлень своїх кореспондентів досигь обширні відомости про останні події на Україні і нагінку Москви на українців. (Укр. прес. бюро в Лондоні).

На українських землях.

□ По відомостях „Діла“ вибори до міських рад и Зах. Галичини принесли перемогу польському спису ВВ, а укр. групи найбільше мандатів припало УНДО.

□ „Діло“ передає, що видавець „Нового часу“ п. Тиктор виловив місяця усім членам редакції часопису рівно, як і головному редакторові „Н. Ч.“ п. Д. Паліву.

□ При румунських виборах Українська Національна Партія заклучила бльок з румун. радик.-цараніст. партією. Першим кандидатом від українців в сенат. Залозаецький.

□ По відомостях Укр. пресової служби в Берліні, в Галичині продовжуються труси, арешти й суди в авіяку а поширенням літучок ОУН.

□ Старостат в Бресгі зачинив укр. сільськ.-господ. спілку „Сільський Господар“.

□ З Бесарабіі понідомляють, що втікачі з рад. України гримаються румунами місяцями в язицицях за виключенням осіб румун. національності, які зараз же дістають шідпору й свободу. („Новий Час“).

□ В усіх майже місцях Сх. Галичини, рівно як і на інших укр. землях крім УРСР, відбулися чисельні протестні віча проти комун. політики винищення українців на Великій Україні.

Українці на еміграції.

□ „Діло“ приносить відомости про великі й гарно заряджені демонстрації української еміграції проти СРСР в Нью-Йорку, Бостоні й Детроіті. Під час демонстрації дійшло до сутичок з місцевими комуністами, переважно жидами й москалями, які намагалися зірвати їх. Американська преса присвячує багато місця цим демонстраціям і хвалить „український патріотизм“.

□ Відомий рос. проф. П. Мілюков, був. мін. зак. справ уряду Керенського, виступив в Лондонській Королев. Інституті по закордонних справах з докладом, в яким горячо відстоював „єдність і неділимість Росії“ („Посл. Новості“). Відповідали йому в дискусіях і представники укр. еміграції. Час би вже історикові Мілюкові примиритися з історією, яка вказує, що „Єдина, Неделіма Росія“ може бути лише солодкими воспоминаннями минулого, яке пройшло й не вернеться вже ніколи...

□ В свій час на вимоги російських емігрантів Укр. громада в Шанхаю була розв'язана французькими урядами. Тепер розв'язання відкликано й громада відновила свою діяльність.

□ Укр. хор під орудою п. П. Щуровської-Росіневич організував в Празі концерт словянських народніх пісень, який мав великий успіх у присутніх на ньому чехів і інших чужинців.

□ Проф. др. І. Горбачевський обраний почесним членом Т-ва укр. інженерів у ЧСР.

□ Перший звуковий український фільм в Підкарпатського життя „Марійка зрадиця“ закінчується в фільм. ателієрах на Барандові в Празі. Чеська преса подає дуже прихильні відомости про фільм і артистів, якими в селяне з Підкарпаття досі ще у фільму не виступали.

□ В Празі відбувся візд Українського Січового Союзу за кордомом. Було звернено увагу на питання участі в Роб. Олімпіяді, що мав відбутися в 1934 р. в Празі.

□ Укр. Соколом бун в Празі організований Чехосл.-Український вечер, який пройшов в великим успіхом.

□ Німецька преса передає, що Верх. рада оборони передала моск. Політбюро доклад, в яким ровбирає шанси й можливости червоної армії на випадок війни з Японією. Головна надія покладається на рад. авіацію, яка може одною атакою знищити найважливіші япон. осередки, але рахується і з можливістю япон. офензиві, яка примусить рад. армію відступити аж до Іркутська.

Всі українські старшини мусять мати: СЕМІНАР РЕЗЕРВНОГО СТАРШИНИ, що виходить в вошитах під редакцією і керуванням ген. М. ОМЕЛЯНОВИЧА-ПАВЛЕНКО. Вийшов з друку вошит: Лебон. „Страта ілюній“. Ціна вошиту без пересилки — Кч. 4.— Звергатися по адресі адміністратора п. Пристая (Прага XII, Шларецка 34) або до адміністрації „Україн. Справи“.

Rídí a za redakci odpovídá Antonín Jindra. — Tiskem Aloise Fišera, Praha-Strašnice. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů pod číslem